

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V W X Y Z

NR

2376

1. Obiekt

ZAŁOŻENIE KOŚCIELNO – KLASZTORNE JEZUITÓW obecnie DOMINIKANÓW

25/03

MURY OBRONNE i OGRODZENIOWE

2.Czas powstania

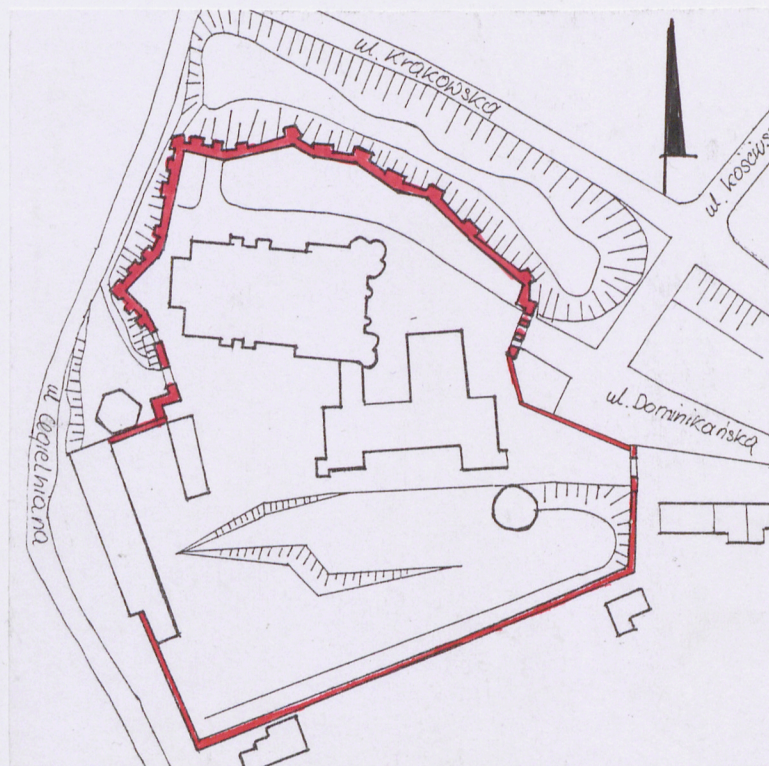
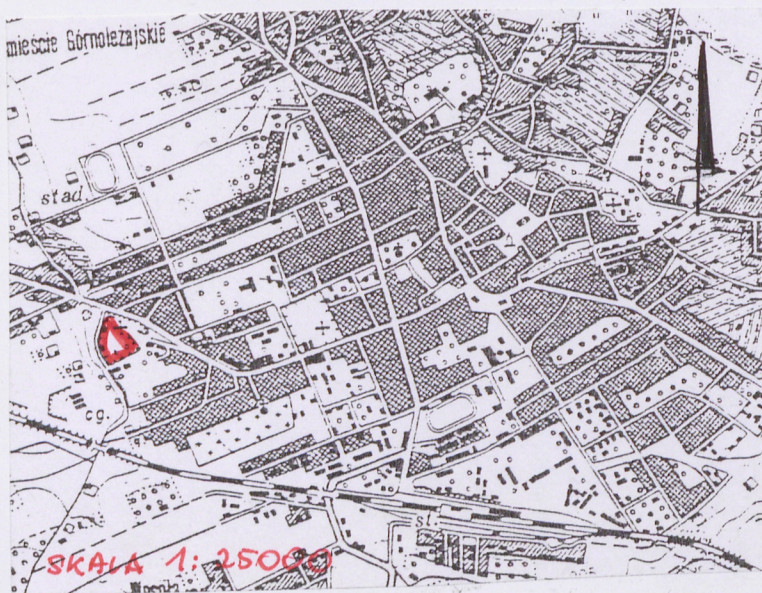
1635 – 1639 rok

1678 – 1713 rok

3. Miejscowość

JAROSŁAW

11. Zdjęcia , rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres

ul. Dominikańska 25

Nr hipoteczny KW

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

gmina Jarosław

6. Poprzednie nazwy miejscowości

j.w.

7. Przynależność administracyjna I.VI.1975

województwo rzeszowskie

powiat Jarosław

8. Właściciel i jego adres

Klasztor OO Dominikanów

Jarosław, ul. Dominikańska 25

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków A-1/19

Data 24-11-1948 rok.

A-569 z 10.05.2011 2011

Zespół klasztorny jezuitów usytuowany został w miejscu dawnego kościółka przy cudownym źródle. Miejsce to było oddalone od obronnego miasta, co powodowało zagrożenie kościoła i klasztoru częstymi najazdami nieprzyjacielskimi. Dlatego też od początku klasztor planowany był jako obiekt obronny, stanowiący dodatkową obronę miasta od strony zachodniej. Pierwszy klasztor jezuitów zbudowany w latach 1625 – 1636, otoczony był murami z basztami obronnymi, nie wiadomo jaki był ich zasięg. Taki system obronny utrzymany był do XVIII wieku. Równolegle z rozbudową klasztoru, jaka miała miejsce w latach 1678 – 1713, wznoszono wokół założenia obwarowania, które zgodnie z XVIII wieczną sztuką fortyfikacyjną, oparte zostały o system bastionowy, w którym obwód umocnień stanowił wał na planie wieloboku z cofniętymi kurtynami oraz wysuniętymi bastionami. Dalsze elementy umocnień stanowiła fosa i osłaniający ją stok. Budowę obwarowań jezuickich z znacznym stopniem ułatwiała naturalna konfiguracja terenu na którym posadowiono klasztor, o dużym spadku w kierunku północnym i zachodnim. Ze względu na to że zagrożenie najazdami było właśnie od tej strony, tu wzniesiono najbardziej wysunięte przed front dwa bastiony, zaopatrzone w otwory strzelnicze. Północny front obwarowań przebiegał już w łagodniejszej linii, ale poprzedzony był głęboką fosą. Obecnie na wschodzie mur łączy się pod kątem prostym z tylną częścią głównej bramy wjazdowej, na południowym zachodzie dochodzi do zabudowań gospodarczych usytuowanych w zachodniej granicy założenia. Brama zbudowana została około 1760 r. zapewne więc zasięg murów od tej strony nie uległ zmianie. Natomiast zmienił się zasięg fosy. Aktualnie fosa ograniczona jest od wschodu drogą – zjazdem z ulicy Krakowskiej na przedłużeniu ulicy Kościuszki. Na podstawie Planu Katastralnego Jarosławia z 1852 roku, można sądzić że fosa sięgała dalej w kierunku wschodnim, dochodziła do zjazdu z ulicy Krakowskiej na dzisiejszą ulicę Dominikańską. Ten stan potwierdza rycina przedstawiająca widok kościoła Panny Marii od strony wschodniej.

Mury obronne

Otaczają kościół i klasztor od strony północnej i zachodniej, i południowo - zachodniej tworząc obwód o narysie nieregularnego wieloboku. Od strony wschodniej mur połączony jest z główną bramą wjazdową, na południowym zachodzie dochodzi do zabudowań gospodarczych.

Murowany z cegły o wątku nieregularnym, na zaprawie wapiennej, od strony wewnętrznej – dziedzińca tynkowany, korona pokryta dachówką.

Wysokość murów od strony zewnętrznej wynosi - 4 metry w części wschodniej, 10 metrów w południowo zachodnim narożu, 8 metrów w części południowo – zachodniej. Od strony dziedzińca od 2.50 do 3 metrów. Grubość - na poziomie dziedzińca 1.10 do 1.20 metra, zwęża się ku górze do 80 cm.

Zewnętrzne lico muru w zależności od konfiguracji terenu, mniej więcej w połowie wysokości przecięte jest płytką odsadzką z cegły sfazowanej półokrągło. Zwieńczone jest ceglanym profilowanym gzymsem.

Elewacje muru od strony dziedzińca tynkowane prawie na całym obwodzie rozczłonkowane są arkadowymi wnękami o łuku odcinkowym i półokrągłym.

Front północny - składa się z pięciu odcinków załamanych i lekko wysuniętych w kierunku fosy. Na wschodzie łączy się z bramą główną pod kątem prostym, krótkim odcinkiem biegnącym po stoku wału, naroże zaakcentowane jest lizenami. Front podparty jest dziesięcioma płytkami przyporami, sięgającymi do wysokości odsadzki powyżej przechodzącymi w lizeny. Dwie przypory mają narys połowy sześciokąta, pozostałe prostokątne. Ostatni odcinek frontu północnego przy narożu północno- zachodnim jest nieco wyższy z otworami strzelniczymi u góry. Tu również jest na wysokości odsadzki zamurowany otwór flankowany pilastrami z nadprożem o profilowanym gzymsem. Od strony dziedzińca w murze występują arkadowe wnęki, w części środkowej wybudowany jest podest współczesnego ołtarza polowego, a bliżej naroża kaplica.

Front zachodni – jest wyższy dochodzi do około 10 m, z otworami strzelniczymi, tu występują dwa najbardziej wysunięte trójkątne bastiony podparte głębokimi przyporami. W części południowej jest furtka i zejście po schodach, ograniczonych pełną murowaną balustradą, w kierunku kaplicy ze źródłem, i ulicę Cegielnianą. Za schodami dalej w kierunku południowym jest szeroka brama wjazdowa, zwieńczona półokrągłym łukiem, zamknięta dwuskrzydłowymi metalowymi kutymi wrotami. Od strony dziedzińca nad arkadami jest głęboka odsadzka – obecnie pokryta dachówką, pierwotnie zapewne był to ganek strzelniczy. Otwory strzelnicze od zewnątrz prostokątne, są rozglifione w stronę dziedzińca zwieńczone łukiem odcinkowym.

Mur ogrodzeniowy

Otacza południową część terenu klasztornego, na zachodzie styka się z budynkiem gospodarczym, na południu przebiega w linii prostej, na wschodzie obwód przerwany jest bramą wjazdową, dalszy załamany odcinek łączy się z bramą główną.

Murowany z cegły obustronnie tynkowany, z koroną pokrytą dachówką.

14.Kubatura	15.Powierzchnia użytkowa	16.Przeznaczenie użytkowe obwarowania ogrodzenie	17.Użytkowanie obecne obwarowania ogrodzenie
18.Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja Remont muru obronnego miał miejsce w 1978 roku, odkopano zasypaną gruzem i ziemią podstawę muru ,rozebrano odcinkami o długości 1m. zniszczone fundamenty i ponownie wymurowano na zaprawie cementowo wapiennej. Wykonano naprawę lica muru polegającą na wykuciu zniszczonych pojedynczych cegieł i wstawieniu nowych , oraz przemurowaniu większych partii zniszczonego muru		19.Stan zachowania(fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycia dachu, wyposażenie i instalacje Stan techniczny murów obronnych jest zadowalający, od strony zewnętrznej w murze ceglanym widoczne są zwilgocenie i drobne ubytki cegieł, od strony dziedzińca duże partie muru są zawilgocone z ubytkami tynków. Mur ogrodzeniowy jest w złym stanie technicznym ,zarówno od strony zewnętrznej jak i wewnętrznej widoczne są zawilgocenia, i ubytki tynków. Wschodnia wewnętrzna część muru zupełnie pozbawiona jest tynków , i występują tu duże ubytki cegieł	
		20.Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Zarówno mur obronny jak i ogrodzeniowy wymagają przeprowadzenia zabiegów osuszających i remontowych.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

Mapa Miega z 1779 – 1782 roku, Archiwum Instytutu Historycznego Politechniki Krakowskiej

Plan Katastralny Jarosławia z 1852 roku, Państwowe Archiwum w Przemyśle

22. Bibliografia

F. Siarczyński, Wiadomość Historyczna i Statystyczna o mieście Jarosławiu, Lwów 1826 rok

S. Barącz, Archiwum OO Dominikanów w Jarosławiu, 1884 rok

M. Orłowicz, Jarosław jego przeszłość i zabytki, Warszawa 1921 rok

K. Gottfried, Jezuici w Jarosławiu, Jarosław 1933 rok

K. Gottfried, Ilustrowany Przewodnik po Jarosławiu, Jarosław 1937 rok.

A. Sroka Świątynie Jarosławia, 1998 rok

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowania, sygnatury)

Rycina przedstawiająca widok kościoła Panny Marii z 1846 roku, „PRZYJACIEL LUDU”, Leszno 1846 r.

Rycina przedstawiająca widok kościoła i klasztoru dominikanów, wyk. przez G. Łukomskiego w 1914 roku

24. Uwagi różne Złożenie kościelno-klasztorne rezerwat do dominikanów w Jarosławiu posiada karte zbiorczą z informacjami o historii całego zespołu. Osobne karty posiadają: Mury obronne, brama otworna, kaplice nad źródłem, Gęsta

25. Opracował

tekst.....październik 2004 rok.....

plany, rysunki.....październik 2004 rok.....

zdjęcia fotograf.październik 2004 rok.....

miejsce przechowania negatywów.....UWOZ Przemyśl.....

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki 2 wkładki

NR...1.....

1.Miejscowość	2.Obiekt(nazwa jak w karcie) Założenie Kościelno-Klasztorne Jezuitów, obecnie Dominikanów	3 Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
JAROSŁAW	MURY OBRONNE i OGRODZENIOWE	c.d. Historii, c.d, opisu, fotografie

c.d. historii

Zachodni obwód murów w 1852 roku sięgał dalej na południe, kończył się mniej więcej na przedłużeniu dziedzińca południowego, czyli na skarpie i murze pomiędzy dziedzińcem a ogrodem. W linii muru posadowiona jest baszta, prawdopodobnie mur i baszta są pozostałością pierwszych obwarowań klasztornych, i łączyły się z XVIII wiecznymi fortyfikacjami. Do połowy XIX wieku w obwodzie murów były dwie bramy od strony wschodniej główna i gospodarcza. Możliwe że wcześniej od strony północnej było połączenie z traktem krakowskim, przez kładkę nad fosą i furtkę w murze, za czym przemawiałby zamurowany otwór z profilowanym nadprożem. Zapewne na przełomie XIX/XX wiek w obwodzie zachodnim przebito dwa otwory - przejście od kościoła do kaplicy nad źródłem, oraz szeroką bramę przejezdną na zaplecze klasztoru. W połowie XIX wieku teren ogrodu ogrodzony był murem biegnącym od budynku gospodarczego w granicy zachodniej do wschodniej bramy gospodarczej. Narzys obwodu murów w stanie z połowy XIX wieku, oprócz odcinka zachodniego nie uległ zmianie, również ich ukształtowanie zachowało się bez większych zmian. Wywodzi się ze szkoły starowłoskiej charakteryzującej się długimi kurtynami i płaskimi bastionami.

c.d. opisu

Wysokość muru od 2.50 m. do 3.00 m. grubość 80 cm.

Od strony zewnętrznej mur jest gładko tynkowany, od strony ogrodu rozczłonkowany jest arkadowymi wnękami o łuku półokrągłym, również tynkowany, obecnie duże fragmenty pozbawione są tynków. Korona muru zakończona jest spadkiem w kierunku ogrodu.

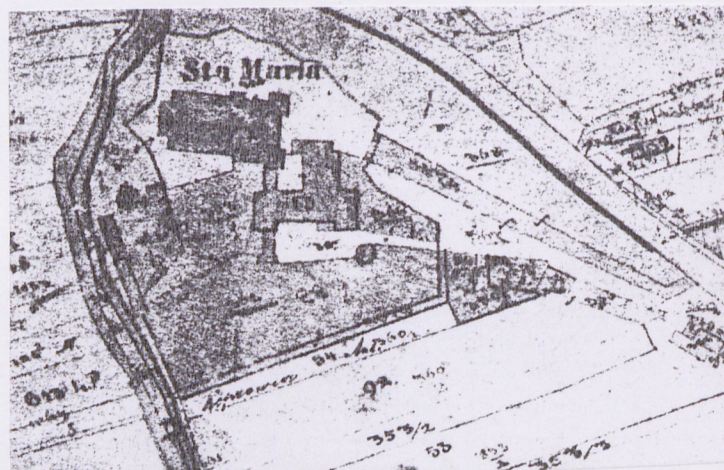
W obwodzie wschodnim usytuowana jest brama wjazdowa z szerokim prostokątnym otworem ujętym w prostą opaskę, zwieńczona jest trójkątnym nadprożem.

W otworze osadzone są dwuskrzydłowe metalowe wrota.

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK
w Przemyśle
37-700 Przemyśl, Kościuszki 7
tel. (0-16) 279-5300, 279-54
REGON 140800001

Wkładkę założył:

Miejsce przechowywania negatywów.....

1. Plan katastralny Jarosławia z 1852 r.
Fragment z klasztorem Dominikanów

2. Północno-wschodni fragment
obwarowań od strony zewnętrznej

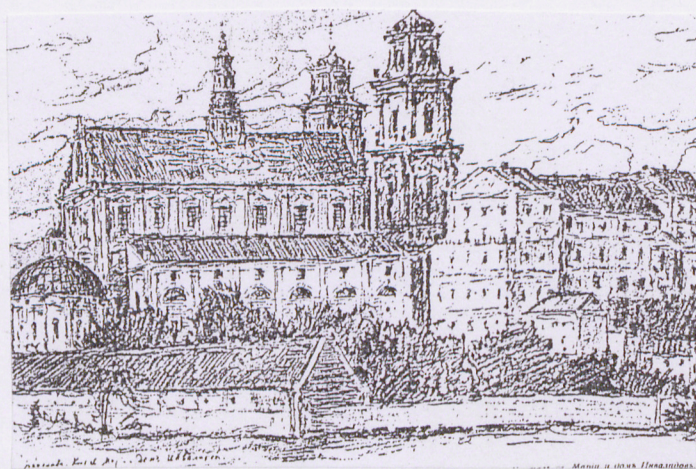
3. Widok na klasztor Dominikanów
tyńcia z 1846 roku

4. Środkowa część północnego frontu
obwarowań

5. Bastion w północnym froncie
obwarowań

6. Widok klasztoru Dominikanów od
strony południowej - rycina z 1914r.

7. Północny obwód murów od strony
wewnętrznej

8. Widok na północno-zachodnie
narożie obwodu murów - od strony
dziedzica

NR...2.....

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Założenie	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
JAROSŁAW	Kościelno-Klasztorne jezuitów obecnie domonikanów Mury Obronne i Ogrodzeniowe	fotografie

9. Południowy front obwarowań

11. Widok na fosę i południowo-zachodni bastion

10. Bastion w części południowo-zachodniego obwodu murów

12. front południowo-zachodni z przejściem do kaplicy - od strony dziedzińca

13. Ślad otworu we froncie południowym

Wkładkę założył:październik 2004 rok.....

Miejsce przechowywania negatywów.....

14. Przejście w murze południowo zachodniego obwodu

15. Brama wjazdowa od strony południowo-zachodniej

16. Mur pomiędzy południowym dziedzińcem klasztoru a ogrodem

18. Mur ogrodzeniowy ogrodu od strony wewnętrznej

19. Wschodni odcinek muru od strony ogrodu

17. Mur ogrodzeniowy - południowo-zachodnie naroże

20. Wschodnia Brama wjazdowa